

De activiteitsgraad van de Belgische senatoren tijdens de zitting 1982-1983

---

door C. HOCEPIED,

Licentiaat in de Rechten en in de Handels- en Financiële Wetenschappen.
Bijzonder gediplomeerde Bestuurskunde en Overheidsmanagement.

★

1. De studie van M. Deweerdt (KU - Leuven).

In 1978 verscheen voor het eerst — aldus de auteur — een studie over de parlementaire werkzaamheden van nagenoeg alle Belgische kamerleden en senatoren (1). Voor ieder van hen werd nagegaan in welke mate hij/zij had bijgedragen in de totale werkzaamheden, door een kwantificering van zijn/haar activiteit. Door in de *Handelingen* en in de *Gedrukte Stukken* de lengte in centimeter van ieders bijdrage te meten en door de gestelde schriftelijke vragen in het *Bulletin van Vragen en Antwoorden* op te tellen en die te vermenigvuldigen met wegingscoëfficiënten, kwam de auteur tot een rangschikking van de parlementsleden naar hun « activiteitsgraad ».

Daarnaast gaf de auteur eveneens een aantal beleidsgerichte wensen te kennen, zoals het oprichten van een nieuwe dienst die de parlementaire activiteit zou analyseren.

Wat dit laatste betreft, bestaat — zowel in Kamer als in Senaat — reeds een dienst der tabellen. Die dienst houdt tabellen bij per wetsontwerp of wetsvoorstel en per senator. Na elk zittingsjaar worden die gepubliceerd in de vorm van een lijvig overzicht waarin de bijdragen per senator worden vermeld met verwijzing naar de *Gedrukte Stukken* en naar de betrokken pagina's in de *Handelingen* en het *Beknopt Verslag*, voor de redevoeringen en de opmerkingen in de openbare vergadering. Het aantal centimeters wordt echter niet bijgehouden, maar wel de aangesneden thema's. Naast die *Cumulatieve Tabel van de*

---

(1) M. DEWEERDT, « De parlementaire werkzaamheden van de Belgische parlementsleden tijdens de zitting 1977-1978 », in *Res Publica*, 1978, nr. 4, blz. 647.

sprekers stelt die dienst eveneens een *Cumulatief Zaakregister* samen, waarbij per thema (b.v. abortus) eveneens de bladzijden worden aangegeven van de Handelingen en het Beknopt Verslag of, in voorkomend geval, het nummer van het Gedrukt Stuk. Gezien het omvangrijk werk dat gepaard gaat met het opstellen, uittypen, drukken, nalezen van drukproeven, enz., verschijnen die cumulatieve tabellen soms wel tien maanden na het einde van het zittingsjaar.

Terwijl M. Deweerdt zijn onderzoek louter kwantitatief wilde houden, bieden voormelde tabellen wel de mogelijkheid een kwalitatieve nuancering in te bouwen, door rekening te houden niet met de lengte van een betoog, maar wel met de aangesneden thema's. Het leek daarom niet wenselijk de methode van voormelde studie zonder meer over te nemen.

We hebben de activiteit van de senatoren van de huidige legislatuur dan ook aan de hand van een herziene methode bepaald, op grond van de gegevens van het zittingsjaar 1982-1983 zoals die zijn opgenomen in de Cumulatieve Tabellen. Dr Y. Peeters, die de inbreng van de Belgische leden van het Europees Parlement heeft gemeten, quoteerde hun activiteit (verslaggeving, voorstel van resolutie...) ook forfaitair en niet per centimeter (2).

2. De gebruikte methode*.

a) *De onderzoekspopulatie.*

In tegenstelling tot de studie van de K.U.Leuven wordt het onderzoek hier beperkt tot de Senaat.

Sedert de inwerkingtreding van de tweede fase van de Staatshervorming, d.w.z. na de parlementsverkiezingen van 8 november 1981, zijn niet alle senatoren maar enkel de 106 rechtstreeks door het kiezerskorps verkozen senatoren nog lid van een gemeenschaps- en/of gewestraad. Aangezien alleen de inbreng in de Senaat wordt gemeten, wordt de activiteitsgraad van de rechtstreeks verkozen senatoren min of meer onderschat en is de vergelijking met de provinciale en de gecoöpteerde senatoren enigszins vertekend. Daartegenover staat echter dat de aanwezigheid van louter nationale parlementsleden naast deelstaatafgevaardigden — en hun verschillende activiteitsgraad — van de Senaat een ideaal « laboratorium » maakt om de weerslag te bestuderen van de

---

* Dit artikel is een herwerkt hoofdstuk uit de licentiaatsverhandeling « De Belgische Senaat vandaag », geschreven aan de Economische Hogeschool Sint-Aloysius, onder leiding van Professor Dr. P. TOMMISSEN (promotor).

(2) Y. PEETERS, Rapport over de activiteit van de Belgische leden van de eerste legislatuur van het rechtstreeks verkozen E.P., Brussel, 1984, 97 blz.

cumulatie van een nationaal mandaat met een gemeenschaps- of gewest-mandaat.

In ons onderzoek werden de ministers, de leden van de executieven (zoals J. Dehousse of G. Geens), evenals de voorzitter van de Senaat, E. Leemans, uitgesloten omdat zij geen gewone parlementaire prestaties leveren. De ondervoorzitters, die de voorzitter geregeld vervangen, werden in hun hoedanigheid van « gewoon » senator wel in het onderzoek opgenomen.

Het zittingsjaar 1982-83 werd niet alleen gekozen omdat het het recentste was waarvan de cumulatieve tabellen verschenen zijn, maar ook omdat de kans op een vertekening door exogene factoren klein is. Er waren tijdens dat zittingsjaar immers geen verkiezingen in het vooruitzicht : de gemeenteraadsverkiezingen waren net voorbij en de Europese van juni 1984 nog veraf. De regering legifereerde wel met bijzondere machten, maar het parlement vergaderde daarom niet minder. In dat opzicht is het zelfs het eerste « normale » jaar sedert het onderzoeksjaar van de studie van de KUL - Leuven (1977-78). De zittingsjaren daartussen werden inderdaad gekenmerkt door ofwel een grote regeringsinstabiliteit, die de gewone werking van het parlement onmogelijk maakte, ofwel door overdaad aan werk, zoals de herziening van de grondwet en de hervorming van de instellingen in 1979-80.

Daarenboven was 1982-1983 reeds het tweede zittingsjaar van de « nieuwelingen », de verkozenen van november 1981.

b) *De onderzochte activiteit.*

De vier functionele categorieën waarin het parlementair werk ingedeeld werd in de studie van de KUL - Leuven, worden hier overgenomen.

1. De wetgevende activiteiten W. Hiertoe behoren :

- De schriftelijke verslaggeving van de besprekingen in de commissies. Aan de rapporteur worden 10 punten toegekend. Verslaggeving is immers het meest tijdrovende werk van de beschouwde activiteiten. Daarenboven kan men vermoeden dat een rapporteur vollediger de debatten in de commissie gevolgd heeft dan de meeste andere commissieleden. Thans is een verslag evenwel grotendeels het werk van de ambtenaar-secretaris van de commissie, zodat die waardering in vraag gesteld kan worden.
- Het indienen van wetsvoorstellen : 6 punten. Daar de meeste voorstellen die in overweging worden genomen, toch nooit in het stadium van het onderzoek in de commissie geraken, zou men ook die waardering te hoog kunnen vinden.

- Amendementen krijgen 3 punten per Gedrukt Stuk. Enkel de eerste indiener krijgt die punten, ook al is het amendement door een of meer van zijn collega's medeondertekend.
- Redevoeringen en opmerkingen tijdens de bespreking in de openbare vergadering van wetsontwerpen en — voorstellen krijgen 1/2 punt per aangesneden thema, met een maximum van 3 punten bij begrotingsbesprekingen, en 1/4 punt, met een maximum van 10 punten, per bladzijde in de Handelingen voor de andere besprekingen. Die verschillende quotering is noodzakelijk omdat in het tweede geval een redevoering in de openbare vergadering vaak gehouden wordt naar aanleiding van de bespreking van een ingediend amendement. Ook een half punt aanrekenen voor dergelijke tussenkomsten zou de amenderingsactiviteit te veel bevoordelen in vergelijking met de discussie van een begroting.

Hierboven werd reeds gesteld dat de begrotingsdebatten eigenlijk meer een instrument zijn van controle op de lokale of categoriale weerslag van het regeringsbeleid, dan een bespreking van de begrotingswet zelf. Om de eenvormigheid met de studie van M. Deweerdt te behouden, werd echter verkozen de begrotingswerkzaamheden niet onder te brengen onder de volgende categorie.

2. De controleactiviteiten C. Ze omvatten de volgende instrumenten :

- De voorstellen van resolutie en de voorstellen tot oprichting van een onderzoekscommissie krijgen, zoals amendementen, een weging van drie punten.
- De interpellatie, die het vertrouwen in de regering of een van haar leden in het gedrang kan brengen, krijgt 2 punten. Tussenkomsten krijgen een 1/2 punt. Artikel 22*bis* van het reglement beperkt immers de spreektijd van de andere sprekers bij een interpellatie tot 1/3 van die van de interpellant, die echter nog 5 minuten krijgt voor een eventuele repliek. Een puntenverhouding van 1 tot 4 weerspiegelt het respectievelijk belang die de opstellers van het reglement aan beide hebben willen geven. Hier ligt overigens een van de zwaktes van een louter kwantitatieve benadering, die een spreker zal belonen die zich niet houdt aan de tijdsbeperkingen van het reglement.
- De mondelinge en schriftelijke vragen krijgen elk 1 punt.

3. De activiteiten m.b.t. de regeringsmededelingen R. Die activiteiten omvatten de besprekingen van de regeringsmededelingen omtrent het gebruik van de tijdelijke bijzondere machten en het energiebeleid.

Ze worden gewogen op dezelfde manier als de redevoeringen en opmerkingen bij de bespreking van wetsontwerpen of — voorstellen : 10 punten voor het verslag, 3 punten voor resoluties en amendementen en 1/4 punt per bladzijde in de Handelingen.

4. De organisatorische activiteiten O. Deze omvatten :

- Beroepen op het reglement om het verloop van de vergadering te wijzigen (vb. dringende behandeling, verzending naar commissie...) : 1/2 punt per thema.
- Verslagen over het onderzoek van de geloofsbrieven van nieuwe senatoren krijgen 2 punten.
- De voorstellen tot wijziging van het reglement krijgen 6 punten, en een verslag over een verzoek tot opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van een senator krijgt ook 10 punten.

3. De onderzoeksresultaten.

a) *Rangschikking volgens activiteit.*

In de tabel hieronder worden 173 senatoren gerangschikt volgens hun parlementaire activiteit. Vijf van hen hebben in de loop van het zittingsjaar hun ontslag ingediend : A. Royen op 1 januari 1983, I. Julliams op 20 januari, L. Hancke op 27 januari, A. Lavens op 2 maart en O. Carpels op 3 maart, terwijl R. Leclercq op 1 februari overleed. Ze werden opgevolgd door respectievelijk C. Saive-Boniver, J. De Braecker, W. Geldolf, P. Deprez, G. Marmenout en J. Gevenois. Daar ervan uitgegaan wordt dat de opvolgers de activiteit van hun voorgangers gewoon voortzetten, is bij het berekenen van de gemiddelden gewerkt met 167 mandaten.

Aangezien de rangschikking sterk beïnvloed werd door de gekozen premissen en inzonderheid de kwantificering van de verschillende activiteiten, zijn alleen globale conclusies mogelijk en wel de volgende :

- Er is een grote spreiding tussen de activiteitsgraad van de senatoren, namelijk van 237,75 punten tot 0. De spreiding is niet continu. Slechts 56 senatoren behalen meer dan het gemiddelde (41,58 punten) en 117 blijven eronder. De mediaan is 27,25 punten. Minder dan 18 % van de senatoren doen de helft van het werk. Die bevindingen lopen volledig parallel met die van M. Deweerdt.

TABEL I

Rangschikking van de senatoren volgens activiteitsgraad

	Naam	Fractie		W	C	R	O	Totaal	
1	G. Van In	VU	1971	89,5	140,5	4,25	3,5	237,75	P
2	R. Vandezande	VU	1971	72	152	—	0,5	224,5	P
3	J.P. De Clippele	UDRT	1981	78,25	132	0,25	—	210,5	
4	E. Deworme	PS	1979	19,5	155	—	0,5	175	P
5	J.E. Humblot	RPW	1978	67,75	81	0,5	1	150,25	C
6	P. Peeters	VU	1974	22,25	109	—	0,5	131,75	
7	O. Van Ooteghem	VU	1974	74,5	51,5	—	2	128	
6	F. Vermeiren	PVV	1981	76	51	0,5	0,5	128	
9	W. Claeys	CVP	1971	86,75	37	—	0,5	124,25	P
10	R. Lallemand	PS	1979	115,25	5,5	—	2,5	123,25	C
11	M. Tyberghien	CVP	1977	67	49	—	—	116	
12	J. Coen	PRL	1977	90,5	22	—	—	112,5	P
13	C. De Clercq	CVP	1965	52	60	—	—	112	
14	G. Paque	PS	1971	101	8	0,75	1,5	111,25	
15	L. De Pauw	SP	1979	75,75	31	0,5	—	107,25	P
16	H. Weckx	CVP	1977	28	72,5	0,25	0,5	101,25	
17	E. Cooreman	CVP	1958	56	31	—	10,75	97,75	
18	W. Seeuws	SP	1977	46,75	43,5	2	4	96,25	
19	A. Lagasse	DFD	1965	50	45	—	0,5	95,5	
20	R. Conrotte	PSC	1971	67	27,5	—	0,5	95	P
21	J. Bock	PRL	1981	12,5	80	—	—	92,5	C
22	N. Maes	VU	1971	40	39,5	10	0,5	90	C
23	A. Dalem	PSC	1978	35,5	50	—	—	85,5	P
24	Y. De Wasseige	PS	1978	52	18,5	12,75	2	85,25	P
25	R. Van Rompaey	CVP	1968	82,75	—	—	—	82,75	
26	I. Egelmeers	SP	1977	51	28,5	0,75	—	80,25	P
27	M. Van Puymbroeck	Agalev	1981	41,75	37	—	—	78,75	
28	B. Elcher	PS	1981	40,25	36	—	—	76,25	C
29	R. Noerens	PVV	1981	52,5	18	0,25	—	70,75	P
30	M. Capoen	VU	1977	30	39,5	0,5	0,5	70,75	
30	G. Deslr	DFD	1977	16,5	54	—	—	70,5	P
32	J. Peetermans	DFD	1981	15	53,5	—	0,5	69	
33	H. Hanquet	PSC	1974	64,75	4	—	—	68,75	
34	F. De Bondt	CVP	1968	61,5	3,5	—	0,5	65,5	P
35	R. Maes	VU	1971	39,5	24	0,75	—	64,25	
36	F. De Donnea	PRL	1981	35	18	11	—	64	C
37	G. Trussart	Ecolo	1981	46,25	14,25	2,5	0,5	63,75	C
38	S. Moureaux	DFD	1977	51,25	11	0,25	0,5	63	C
39	A. Lagae	CVP	1965	53,75	7	—	—	60,75	P
40	Y. Du Monceau	PSC	1971	47,25	11,5	—	—	58,75	P
41	J. Gerits	CVP	1972	31,5	24	1	—	56,5	P
42	J. De Seranno	CVP	1968	49,75	3	—	3	55,75	
43	S. Février	PVV	1974	50,5	3	1	—	54,5	P
44	A. Verblst	CVP	1971	50	3	1	—	54	
45	E. Hismans	PS	1977	12,75	39	—	2	53,75	
46	L. Herman-Michielsen	PVV	1977	48,75	2	0,25	—	51	C
47	G. De Smeyster	SP	1979	30,25	17,5	0,75	—	48,5	P
48	J. Wyninckx	SP	1971	30,75	8,5	1,5	5,5	46,25	
48	A. Vandabeele	CVP	1974	37,75	8	—	0,5	46,25	P
50	R. Gillet	DFD	1965	11,5	31	—	2,5	45	
50	J. Férir	SP	1988	30	15	—	—	45	
52	M. Rutten	CVP	1969	38,5	6	—	—	44,5	
53	R. Basecq	PS	1974	36,75	6	—	—	42,75	
53	A. De Groeve	PS	1971	27,75	15	—	—	42,75	P
55	A. Decléty	PRL	1981	22	19	0,75	—	41,75	P

	<i>Naam</i>	<i>Fractie</i>		<i>W</i>	<i>C</i>	<i>R</i>	<i>O</i>	<i>Totaal</i>	
55	I. Van Herreweghe	CVP	1964	40,75	1	—	—	41,75	
57	A. Lagneau	PRL	1971	6	35	0,5	—	41,5	
58	W. Luyten	VU	1981	36,25	3,5	0,5	1	41,25	P
59	M. De Kerpeel	CVP	1981	36,5	3	0,5	—	40	P
60	J. Lepaffe	FDf	1971	35	2	1	1	39	
60	J. Sondag	PSC	1974	36,5	1	0,5	1	39	C
62	J. Vercaigne	PC	1981	20	12	6,75	—	38,75	
63	W. Peeters	VU	1979	7,75	30,5	—	—	38,25	
63	H. Vanderpoorten	PVV	1961	31,5	1	1,25	4,5	38,25	
65	J. Pede	PVV	1965	36,5	1	—	0,5	38	
66	T. Declercq	CVP	1971	24,5	3	10,25	—	37,5	C
66	R. Windels	CVP	1977	37,75	—	—	—	37,5	
68	J. Nutkewitz	PVV	1978	31,75	2	1,75	2	37,5	
69	N. Pecriaux	PS	1981	15,5	17,5	2,5	—	35,5	
70	H. De Bruyne	VU	1971	35,25	—	—	—	35,25	
71	A. Van Nevel	CVP	1977	33,25	—	—	—	33,25	
72	H. Lahaye	PVV	1946	11	21	—	0,5	32,5	
73	R. Cudell	PS	1954	16,5	15,5	—	—	32	
73	A. Deconinck	SP	1977	9	23	—	—	32	P
73	T. Smeers	CVP	1971	22	10	—	—	32	C
76	A. Vanhaverbeke	CVP	1977	14,25	16	—	—	30,25	P
77	W. Geldolf	SP	1968	23,75	5	1,25	—	30	C
78	R. Belot	PS	1968	15	14	—	—	29	
79	F. Hubin	PS	1971	13,75	12,5	2	—	28,25	
80	J. Hoyeaux	PS	1974	5	23	—	—	28	
81	E. Pouillet	PSC	1978	23,25	4	0,5	—	27,75	P
82	F. François	PSC	1974	24,25	0,5	2,75	—	27,25	P
83	H. Boel	SP	1965	26,25	1	—	—	27,75	
83	L. Hancké	SP	1977	24,25	3	—	—	27,75	C
85	D. André	PSC	1974	7,75	2	1	16	26,75	C
86	M. Remy-Oger	PS	1978	21	4,5	0,25	0,5	26,25	P
87	N. Delruelle-Ghobert	PRL	1981	21,75	4	—	—	25,75	C
88	F. Delmotte	PS	1962	16,75	4	1,25	3,5	25,5	
88	F. Vanderborcht	CVP	1971	13,5	12	—	—	25,5	
90	C. De Cooman	CVP	1981	13,25	12	—	—	25,25	
91	S. Staels-Dompas	CVP	1974	22	3	—	—	25	P
92	I. Petry	PS	1974	22	1,5	—	1	24,5	
93	J. Vandenhoute	PRL	1981	12,5	11	0,5	—	24	P
94	E. Coppens	SP	1974	20,75	3	—	—	23,75	
95	H. Mouton	PS	1981	3,5	17	1,75	—	22,25	
96	G. Lutgen	PSC	1977	22	—	—	—	22	
96	O. Van den Broeck	PVV	1978	4	18	—	—	22	
96	P. Van der Niepen	SP	1976	10,25	11	0,75	—	22	
99	J. De Bremaeker	SP	1983	18,25	3	—	—	21,25	
100	J. Kevers	PSC	1968	12,25	8	—	—	20,25	
101	A. Califice	PSC	1965	19	1	—	—	20	
101	J. Doumont	PRL	1981	20	—	—	—	20	P
101	R. Uyttendaele	CVP	1974	16	4	—	—	20	C
101	J. Vangeel	CVP	1974	18	2	—	—	20	P
105	P. Van Roye	Ecolo	1981	15,75	3	—	0,5	19,25	
106	C. Smitt	CVP	1974	10,75	8	—	—	18,75	
107	C. Goossens	PS	1977	12,5	6	—	—	18,5	C
107	M. Vandenhove	SP	1965	12,5	6	—	—	18,5	
107	R. Vannieuwenhuyze	CVP	1968	12,5	4	—	2	18,5	
110	A. Vandekerckhove	VU	1974	12,75	5,5	—	—	18,25	
111	R. Gijs	CVP	1974	13,75	2,5	0,75	1	18	C
111	A. Royen	Ecolo	1981	6,5	11,5	—	—	18	
113	G. Gramme	PSC	1971	12,75	5	—	—	17,75	
113	A. Op 't Eynde	SP	1981	12,5	4	1,25	—	17,75	C
115	A. Canipel	SP	1977	11	3,5	3	—	17,5	C

	Naam	Fractie		W	C	R	O	Totaal	
115	A. De Baere	SP	1977	15,5	2	—	—	17,5	
117	J. Vandermarliere	PVV	1991	16	1	—	—	17	
118	A. Grosjean	PS	1981	4	12	—	—	16	P
119	J. Bascour	PVV	1965	12	3	—	—	15	
119	C. Saive-Boniver	Ecolo	1983	6	9	—	—	15	
121	G. Spitaels	PS	1974	8,75	6	—	—	14,75	
122	J. Chabert	CVP	1968	13,5	1	—	—	14,5	
122	R. De Backer-Van Ocken	CVP	1971	11,5	2	—	1	14,5	
124	J. Daems	PVV	1968	10	4	—	—	14	
125	F. Van der Elst	VU	1958	11,5	—	0,75	1,5	13,75	C
125	M. Van Daele	PVV	1981	—	13	0,75	—	13,75	
127	M. Paneels-Van Baelen	CVP	1977	3,25	9,5	0,5	—	13,25	
128	S. Jortay-Lemaire	Ecolo	1981	1,25	11	—	—	12,25	
129	R. Delcroix	PS	1981	6,75	5	—	—	11,75	P
129	M. Louis	VU	1981	0,25	11	0,5	—	11,75	P
131	J. Gevenois	PS	1983	—	11	0,5	—	11,5	P
132	J. Wathelet	PRL	1971	7,75	2	1	0,5	11,25	P
133	L. Gillet	PSC	1977	7	3	—	—	10	P
133	P. Vandermeulen	PVV	1981	10	—	—	—	10	P
135	R. Leclercq	PS	1977	3	6,5	—	—	9,5	P
136	F. Debussere	VU	1981	9,25	—	—	—	9,25	P
137	R. Close	PRL	1981	8	1	—	—	9	
137	A. Jandrain	PS	1979	5	4	—	—	9	
137	A. Tilquin	PSC	1974	6,5	2	0,5	—	9	
140	J. Gillet	PRL	1965	7,5	1	—	—	8,5	
141	P. Matthys	SP	1981	3	5	0,25	—	8,25	
142	G. De Rouck	VU	1978	1	7	—	—	8	P
143	M. Godinache-Lambert	PRL	1971	7,75	—	—	—	7,75	
144	H. Adriaenssens	SP	1970	3	4	—	—	7	P
144	F. Donnay	PS	1974	4	3	—	—	7	
144	H. Knuts	SP	1981	3	4	—	—	7	
144	E. Peetermans	PVV	1981	4	3	—	—	7	C
148	H. Draulans	VU	1982	—	6	—	—	6	
149	C. Bossicart	PRL	1968	—	5	—	—	5	P
149	J. Thys	VU	1981	4	1	—	—	5	
151	C. Coorens	PS	1981	4,75	—	—	—	4,75	
152	E. Cuvelier	PVV	1965	3	1	—	—	4	
152	F. Houben	SP	1977	—	4	—	—	4	
152	R. Van Herck	PVV	1981	—	4	—	—	4	P
155	C. Aubecq	PRL	1981	3,5	—	—	—	3,5	
155	P. Clerdent	PRL	1981	2,5	0,5	—	0,5	3,5	
157	J.-B. Poulain	PS	1977	—	3	—	—	3	
158	A. Bens	CVP	1981	1,25	1	—	—	2,25	P
158	M. Friedrichs	PVV	1983	—	2	0,25	—	2,25	P
160	O. Carpels	SP	1962	1	1	—	—	2	
161	Th. Toussaint	PS	1978	—	—	1,5	—	1,5	
162	M. Decoster	PVV	1978	—	1	—	—	1	
162	P. Deprez	CVP	1983	—	1	—	—	1	
162	J. Leclercq	PS	1980	—	1	—	—	1	P
162	E. Vandersmissen	PVV	1974	—	1	—	—	1	
162	M. Van Houtte	PVV	1981	—	1	—	—	1	C
167	M. Toussaint	PRL	1963	—	0,5	—	—	0,5	
168	G. Marmenout	SP	1983	0,25	—	—	—	0,25	
169	P. Descamps	PRL	1961	—	—	—	—	0	
169	W. Hiernaux	PS	1981	—	—	—	—	0	P
169	I. Julliams	SP	1979	—	—	—	—	0	
169	A. Lavens	CVP	1958	—	—	—	—	0	
169	F. Vangronsveld	CVP	1968	—	—	—	—	0	

- In tegenstelling tot zijn resultaten en wellicht wegens het hier slechts forfaitair quoteren van de verslaggeving, worden de eerste plaatsen nu bekleed door leden van de oppositie. Bij de eerste 10 zijn er slechts 2 leden van de meerderheid tegen 8 van de oppositie, onder wie vier van de Volksunie. De topoppositie van G. Van In en van R. Vandezande is hoofdzakelijk toe te schrijven aan hun groot aantal schriftelijke vragen: respectievelijk 132 en 137. Ook J. De Clippele stelde een niet onaardig aantal vragen: nl. 124.
- Bij de minst actieve senatoren vindt men uiteraard nieuwelingen zoals M. Friedrichs en M. Van Houtte (PVV), G. Marmenout (SP) ... maar ook zeer ervaren politici zoals P. Descamps en M. Toussaint (PRL), die reeds in de studie van M. Deweerdt helemaal onderaan gerangschikt werden (met een activiteitsgraad van 0). Op het eerste gezicht is er derhalve geen correlatie tussen anciënniteit en activiteitsgraad. Daar M. Toussaint ook zo laag gerangschikt werd in 1977-78, kan zijn lage activiteitsgraad niet verklaard worden door het feit hij thans eveneens voorzitter is van de Franse Gemeenschapsraad.

Uit de bovenstaande rangschikking mogen geen al te haastige conclusies worden getrokken. Zoals reeds is vermeld, gaven bepaalde senatoren tijdens het zittingsjaar ontslag. Anderen zijn in diezelfde periode zwaar ziek geweest.

Daarenboven kan men vermoeden dat de functionele topsenatoren — nl. de fractievoorzitters, de commissievoorzitters en de bureauleden — ten gevolge van hun representatieve en/of organisatorische taken, zelf minder wetsvoorstellen indienen, vragen stellen of in de openbare vergadering het woord nemen. Dit vermoeden wordt weliswaar bevestigd door de vaststelling dat slechts 3 op 11 fractievoorzitters meer dan het gemiddelde behalen. Daar hun gemiddelde activiteitsgraad nauwelijks afwijkt van het algemeen gemiddelde, kan er echter geen negatieve correlatie aangetoond worden.

M. Deweerdt onderkende geen significante correlatie tussen de anciënniteit en de activiteitsgraad. Deze auteur maakte echter alleen een onderscheid tussen de senatoren voor het eerst verkozen vóór 1965 (dus meer dan 12 jaar anciënniteit) en de andere. Een rangschikking van de senatoren per anciënniteitsgroep ten opzichte van het gemiddelde geeft echter een groot activiteitsverschil weer tussen de senatoren die in hun eerste legislatuur zijn en de senatoren die in hun tweede of derde

zijn. Voor een grotere anciënniteit neemt het aantal actievere senatoren nauwelijks toe. Deze bevinding bevestigt de conclusie van M. Deweerdt.

TABEL II

Verdeling van de anciënniteitsgroepen t.o.v. de gemiddelde activiteitsgraad (41.58)

Categorie		Totaal aantal	Boven		Onder	
			Aantal	%	Aantal	%
Voor het eerst	1981-1983	50	9	18	41	82
Verkozen tussen	1977-1980	40	15	37,5	25	62,5
	1946-1976	83	32	38,55	51	61,45

b) Rangschikking naar parlementaire positie.

Uit de analyse van M. Deweerdt bleek dat de meerderheid in de Senaat proportioneel meer bijdroeg tot de wetgevingsactiviteit, terwijl de oppositie daarentegen hoger scoorde voor de activiteiten met betrekking tot de controle op het regeringsbeleid. Hieronder worden de senatoren uitgesplitst volgens parlementaire positie.

TABEL III

Activiteit van meerderheid en oppositie

Parlementaire positie		%	Totale activiteit	%	W	%	C + R	%
Meerderheid	86	51,5	3.046	43,86	2.089	51,21	695,75	27,11
Oppositie	81	48,5	3.898,5	56,14	1.990,25	48,79	1.868,25	72,89
Totaal	167	100	6.944,5	100	4.079,25	100	2.563	100

De verkregen resultaten bevestigen derhalve de bevindingen van de studie van de K.U.Leuven. Op het vlak van de regeringscontrole is de oppositie bijna driemaal actiever dan de regeringsgezinde fracties. Hier lijkt de meerderheid echter proportioneel — doch statistisch niet significant — minder actief dan de oppositie (1,17 %) op het vlak van de wetgeving en de begrotingsbesprekingen.

c) Rangschikking naar taalgroepen.

Zijn de Vlaamse senatoren actiever dan hun Franstalige collega's?

Er is geen significant verschil tussen beide groepen senatoren (circa 1 %). Wel is de Franse taalgroep minder actief inzake wetgeving. Dit zou het gevolg kunnen zijn van de Vlaamse meerderheid in elke commissie, die wellicht tot gevolg zou hebben dat een groter aantal

TABEL IV

Zijn de Vlaamse senatoren actiever dan hun Franstalige collega's?

	Aantal	%	Totale activiteit	%	W	%	C + R	%
Nederlands	94	56,29	3.966	57,11	2.432,25	59,62	1.468,5	57,3
Frans	73	43,71	2.978,5	42,89	1.647	40,38	1.094,5	42,7
Totaal	167	100	6.944,5	100	4.079,25	100	2.563	100

rapporteurs uit de Nederlandse taalgroep wordt aangewezen. 56,35 % van de senatoren behoren tot de Nederlandse taalgroep, doch de commissies zijn voor 60 % uit Vlamingen samengesteld (13 commissieleden op 22).

d) *De parlementaire activiteit naar politieke partij.*

M. Deweerdt kwam tot de volgende rangschikking van de fracties in dalende mate van activiteitsgraad. Voor de Kamer : KP, PL, PRLW, PVV, RW, VU, CVP, FDF, BSP, BSB en voor de Senaat : VU, CVP, RW, FDF, PSC, PVV, PRLW, BSP, PSB, PL, PC. Voor de Kamer kunnen we niet vergelijken doch voor de Senaat verkrijgen we nu de volgende volgorde : UDRT, AGALEV, VU, FDF, CVP, PS, PC, PSC, SP, ECOLO, PRL, PVV. Merkwaardig is dat de resultaten elkaar opnieuw grotendeels bevestigen. De VU en de CVP blijven aan de top, terwijl de liberalen nu de socialisten aflossen aan de staart van de rangschikking. Dit zou een gevolg kunnen zijn van het feit dat in het zittingsjaar 1977-78 de socialisten deel uitmaakten van de regering en de liberalen toen tot de oppositie behoorden, terwijl de situatie nu net andersom is.

De VU en het FDF blijven dus even actief wanneer ze tot de meerderheid of tot de oppositie behoren, terwijl de activiteitsgraad van de socialistische en de liberale fracties door hun parlementaire positie bepaald wordt. Voor de PSC en de CVP kunnen we dit uiteraard niet uitmaken.

We kunnen de fracties ook rangschikken volgens het aantal leden dat actiever is dan het gemiddelde (41,58).

TABEL V
Gemiddelde activiteitsgraad der mandatarissen per fractie

		W	C	R	O	Totaal
UDRT	1	78,25	132	0,25	—	210,5
VU	17	28,57	36,5	1,01	0,59	66,68
FDf	6	29,88	32,75	0,21	0,83	63,67
CVP	34	30,84	11,82	0,42	0,58	43,66
Ecolo - Agalev	5	23,5	17,2	0,48	0,2	41,4
PS	30	21,69	17,7	0,79	0,48	40,66
PC	1	20	12	6,75	—	38,75
PSC	14	27,56	8,54	0,38	1,25	37,71
SP	21	21,85	10,79	0,57	0,45	33,65
PRL	17	15,13	11,71	0,8	0,06	27,71
PVV	21	18,93	6,33	0,29	0,38	26,79
Gemiddelde	14	24,42	15,92	0,62	0,51	41,58

TABEL VI
Verdeling van de fracties t.o.v. het gemiddelde

Fractie	Aantal leden			
	boven	%	onder	%
FDf	5	83,33	1	16,67
VU	7	41,18	10	58,82
CVP	14	40	21	60
Ecolo - Agalev	2	33,33	4	66,67
PS	9	29,03	22	70,97
PSC	4	28,57	10	71,43
SP	6	25	18	75
PRL	4	23,53	13	76,47
PVV	4	19	17	81

Het FDF bereikt wellicht de eerste plaats vanwege zijn gering aantal senatoren, die noodgedwongen meer moeten presteren, indien ze de impact willen behouden die ze de vorige legislatuur nog hadden. Voor het overige bevestigt deze rangschikking de vorige, die derhalve niet enkel toe te schrijven was aan de hoge activiteitsgraad van enkele uitblinkers, maar het algemeen gedrag van de leden van de fractie vertolkte.

Voor elke partij geldt dat slechts één vijfde en ten hoogste twee vijfden van de fractie echt parlementair actief genoemd kan worden. Kleinere fracties zijn over het algemeen actiever dan de grotere. Het aantal senatoren lijkt evenwel niet bepalend te zijn voor het gepresteerd werk daar de grootste fractie, nl. de CVP, onmiddellijk op de kleine volgt in de rangschikking, en sommige ervan zelfs voorbijgaat.

Over de eenmans(vrouw)fracties kan geen eenduidig commentaar gegeven worden. Het hangt blijkbaar in hoge mate af van de persoon. Indien UDRT en AGALEV zeer actieve leden in de Senaat afgevaardigd hebben, nl. een vooraanstaande notaris en een gepensioneerde bankbediende, schijnt de enige PC-senator qua *parlementaire* activiteit onder het gemiddelde te blijven.

e) *Activiteitsgraad naar geslacht.*

Is er een verschil merkbaar tussen de parlementaire activiteit van mannen en vrouwen?

TABEL VII
Activiteitsgraad naar geslacht

Geslacht	Aantal	%	Activiteitsgraad %	Gemiddelde activiteit
Vrouwen	18*	10,78	709,25	39,4
Mannen	149	89,22	6.235,25	41,85
Totaal	167	100	6.944,5	41,58

* Waarvan twee halve ambtstermijnen: I. Julliams nam ontslag in Januari, terwijl C. Saive-Boniver toen haar eed aflegde.

TABEL VIII
Verdeling t.o.v. het gemiddelde

Geslacht	Aantal boven gemiddelde		Aantal onder	
		%		%
Vrouwen	6	31,58	13	68,42
Mannen	50	32,47	104	67,53
Totaal	56	32,37	117	67,63

De vrouwelijke senatoren blijken gemiddeld minder actief te zijn, doch hun verdeling ten opzichte van het gemiddelde is ongeveer gelijk. Het verschil is derhalve statistisch te weinig significant om er conclusies uit te trekken.

f) *Activiteitsgraad naar soort senaatsmandaat.*

Ab initio werd ervoor gewaarschuwd dat een deel van de activiteit van de rechtstreeks verkozen senatoren die eveneens lid zijn van de gemeenschaps- en gewestraden, niet werd gemeten en dat ze om die reden in deze studie minder actief zouden lijken dan hun collega's. Om

het verschil in activiteitsgraad te evalueren, kan men de totale activiteit van beide groepen afzonderlijk berekenen en zo het procentueel aandeel van elke groep in het totaal bepalen en vergelijken met het procentueel aandeel van elke groep in de beschouwde bevolking. Dit is het opzet van de tabel hieronder.

TABEL IX
Activiteitsgraad naar aard van senaatsmandaat

	Aantal	%	Totale activiteit	%
Rechtstreeks verkozen senatoren . . .	100	59,88	4.174,75	58,34
Provinciale en gecoöpteerde senatoren	67	40,12	2.769,75	41,66
Totaal	167	100	6.944,5	100

De rechtstreeks verkozen senatoren presteren minder : $\frac{58,34}{59,88} = 0,974$
 dan hun collega's : $\frac{41,66}{40,12} = 1,038$ en $\frac{1,038}{0,974} = 1,0657$.

Gemiddeld zijn de onrechtstreeks verkozen senatoren dus circa 7 % actiever dan de andere. Die vaststelling wordt nog duidelijker wanneer men niet naar de gemiddelde activiteitsgraad kijkt, maar naar de verhouding tussen het aantal actievare en minder actieve senatoren in de groep van de onrechtstreeks verkozen senatoren.

TABEL X
Verdeling provinciale en gecoöpteerde senatoren t.o.v. het gemiddelde

	Boven	%	Onder	%
Provinciale en gecoöpteerde senatoren	29	42,65	39	57,35
Senaat	56	32,37	117	67,63

De grote helft van de senatoren die actiever zijn dan het gemiddelde zijn provinciale en gecoöpteerde senatoren, terwijl slechts 40 % van de beschouwde senatoren tot die categorieën behoren.

g) *Activiteitsgraad naar cumulatie met gemeentemandaat.*

In de beschouwde populatie waren per 1 januari 40 senatoren burgemeester en 12 schepen van een stad of gemeente van het Rijk. Hoe bedrijvig waren die senatoren in vergelijking met hun collega's ?

Deze verdeling bevestigt wat reeds lang door vele politici en publicisten werd beweerd. In de Senaat is slechts één burgemeester of schepen

TABEL XI
Verdeling t.o.v. het gemiddelde

	Aantal	%	Boven	%	Onder	%
Burgemeesters	40	23,12	9	22,5	31	77,5
Schepenen	12	6,94	2	16,67	10	83,33
Burgemeester en schepenen	52	30,06	11	21,25	41	78,85
De andere senatoren	121	69,94	45	37,19	76	62,81
Totaal	173	100	56	32,37	117	67,63

op vijf actiever dan het gemiddelde, terwijl meer dan één op drie van de overige senatoren het gemiddelde overschrijdt. Vandaar ook dat de meeste partijen een cumulatieverbod hebben ingesteld tussen een bestuursmandaat in een gemeente van meer dan 30.000 en een parlementair mandaat.

Besluit.

Noch de taal, noch het geslacht, noch de functionele positie beïnvloeden op een significante wijze de activiteitsgraad. Vier factoren schijnen echter de activiteitsgraad wel in ruime mate te beïnvloeden :

- De anciënniteit : nieuw verkozen senatoren presteren gemiddeld heel wat minder dan senatoren die reeds een of meer legislaturen achter de rug hebben. De activiteitsgraad stijgt echter niet meer met de anciënniteit na twee legislaturen.
- De cumulatie met gemeentemandaat : senatoren die cumuleren presteren heel wat minder dan hun collega's. Ofwel zijn de beperkingen op de cumulatie die door de partijbesturen worden opgelegd niet streng genoeg, ofwel worden ze niet strikt genoeg nageleefd.
- De cumulatie met de hoedanigheid van lid van de gemeenschaps- en gewestraad. Deze wettelijk georganiseerde cumulatie bevordert geenszins de parlementaire werkzaamheden. Het is hoog tijd dat de staatsvorming van 1980 wordt afgerond met de hervorming van de Senaat. Uit de resultaten hierboven blijkt duidelijk dat de rechtstreeks verkozen senatoren niet terzelfdertijd hun

taken van nationaal parlamentslid in de Senaat en van deelstaatparlamentslid optimaal kunnen vervullen.

- De politieke fractie en de parlementaire positie: het verschil in activiteitsgraad tussen de politieke partijen is én een gevolg van de gemiddelde activiteit én van de verhouding tussen de actievere en de minder actieve leden in elke partij. De oppositie is actiever dan de meerderheid, doch één meerderheidsfractie, de CVP, is actiever dan de meeste oppositiepartijen.

De activiteit van de meerderheid ligt vooral in de verslaggeving, terwijl die van de oppositie eerder in de controle op het regeringsbeleid ligt. In die controle zijn de schriftelijke vragen van groot belang.

De traditionele kritiek met betrekking tot het parlementair absentisme is vrij ongegrond, aangezien een senaatsmaandag heel wat activiteiten inhoudt die buiten het halfroond van de openbare vergadering geschieden. Vandaar dat M. Deweerdt niet de aanwezigheid, maar wel de activiteit van de parlamentsleden over de zitting 1977-1978 heeft gemeten.

Vier jaar later kunnen dezelfde conclusies worden getrokken, ook al is de activiteit op een andere wijze gemeten.

Dat slechts minder dan een vijfde van de senatoren meer dan de helft van het werk verrichten, lijkt een constante te zijn en die bevinding kan over het zittingsjaar 1982-1983 dan ook niet verklaard worden doordat de parlementaire wetgevende activiteit grotendeels bestond in het behandelen van niet minder dan 75 begrotingen die alle, op 26 na, reeds volledig uitgegeven waren, terwijl de regering op grond van de bijzondere machten in die periode als voornaamste wetgever optrad.

De verklaring moet veeleer gezocht worden in de lacunes van de aangewende methode, die enerzijds bepaalde parlementaire activiteiten moeilijk kan meten en anderzijds niet kwalitatief discrimineert: een senator-Minister van Staat zal wellicht minder het woord voeren, maar naar zijn opmerkingen en redevoeringen zal meer geluisterd worden dan naar die van een nieuwkomer. Verder is er nog het feit dat parlamentsleden — en misschien vooral die van de meerderheid — in grote mate ook buiten het parlement actief zijn, nl. door hun dienstbetoon.

Summary: The parliamentary activity of the members of the Belgian Senate.

This research on the rate of activity of the Members of the Belgian Senate is a remake of a study made five years ago by M. Deweerdt,

although the method is different (a global quotation has been used instead of summing up the length of bills, oral and written questions, etc...) the results are nearly the same.

Half of parliamentary work (legislation and control) is performed by less than one fifth of the Members. The directly elected Members, who are also Members of the « Vlaamse Raad » or of the « Conseil de la Communauté française » or of the « Conseil Régional Wallon », seem also less active than their indirectly elected colleagues, which does not plead for the legally organized cumulation of mandates.

The Members in charge of a municipal mandate are also less active than their colleagues. On the contrary, it was impossible to trace any link between language, parliamentary position (membership of majority or opposition), or sex and rate of parliamentary activity.

